

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ยุบพรรคสังคมนิยมไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสังคมนิยมไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจาก

๑. พรรคสังคมนิยมไทย ได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๓ มีคณะกรรมการบริหารพรรครวมทั้งสิ้น ๑๗ คน

๒. พรรคสังคมนิยมไทย แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าในคราวประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ มีมติ ดังนี้

๒.๑ เปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมืองโดยยกเลิกทั้งฉบับ

๒.๒ เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง จำนวน ๒๕ ข้อ

๒.๓ เลือกลงมติกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพิ่มเติมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้ดำเนินการและแจ้งว่า นายประพนธ์ จันทร์โพธิ์เตี้ย ขอลาออกจากตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคสังคมนิยมไทย

พรรคสังคมนิยมไทยแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อให้พิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงตามข้อ ๒.๑ - ๒.๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

๓. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการตรวจสอบการจัดประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ว่าเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคสังคมนิยมไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ หรือไม่ คือ ผู้เข้าร่วมประชุมต้องเป็นสมาชิกของพรรค ๑ ตามข้อบังคับพรรค ๑ ข้อ ๖๕ และมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนจึงเป็นองค์ประชุม ตามข้อบังคับพรรค ๑ ข้อ ๗๐ ปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมตามบัญชีรายชื่อเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ที่พรรคสังคมนิยมไทยแจ้งส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีจำนวน ๑๒๖ คน แต่ตรวจพบว่า

๑. ลงชื่อซ้ำ ๓ คน
๒. ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมหาสารคามว่าไม่ได้เข้าประชุม ๕ คน
๓. ชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมไม่เป็นไปตามทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๔) และแบบแจ้งจำนวนสมาชิกตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๔ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนี้
 - ก. เป็นสมาชิกหลังวันประชุมใหญ่วิสามัญ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑๐ คน
 - ข. เป็นสมาชิกก่อนวันประชุมใหญ่วิสามัญ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๔๕ คน
 - ค. รับบุคคลคนเดียวกันเป็นสมาชิกสองครั้ง จำนวน ๕ คน
 - ง. ไม่ปรากฏรายชื่อว่าเป็นสมาชิกพรรค ๗ จำนวน ๕๐ คน

๔. นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาเห็นว่า การประชุมใหญ่วิสามัญพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ๗ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรค ๗ และมีจำนวนน้อยกว่า ๑๐๐ คน

การประชุมใหญ่วิสามัญพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยครั้งดังกล่าวจึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค ๗ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖

คณะกรรมการบริหารพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ เมื่อไม่ดำเนินการจึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยโดยนางสาวอรอุมา ช่างยนต์ ผู้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าพรรค ยื่นคำชี้แจงว่า

เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยได้จัดให้มีการประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ และมีมติเลือกตั้งกรรมการบริหารเพิ่มเติม มติแก้ไขเพิ่มเติมนโยบาย และข้อบังคับพรรค ๗ พรรค ๗ ได้แจ้งมติดังกล่าวต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองสั่งให้มีการตรวจสอบองค์ประชุมในการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ของพรรค ๗ และเจ้าหน้าที่พรรค ๗

ตรวจสอบแล้วพบว่าองค์ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ ของพรรค ฯ มีสมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุม จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ของพรรคสังคมประชาธิปไตยดังกล่าว

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคสังคมประชาธิปไตยตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๖ “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

มาตรา ๒๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

ข้อบังคับพรรคสังคมประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๖๕ “การประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญประกอบด้วยสมาชิกของพรรค ดังต่อไปนี้

(๑) กรรมการบริหารพรรค

- (๒) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น
- (๓) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น
- (๔) ผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ ๖๕ ในกรณีที่มีสาขาพรรค
- (๕) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค”

ข้อ ๗๐ “ในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ ๖๕ มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม การลงมติให้ถือเสียงข้างมากของสมาชิกที่มาประชุม ในกรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมชี้ขาด”

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยจัดประชุมใหญ่วิสามัญประจำปี ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ มีผู้เข้าร่วมประชุมตามบัญชีรายชื่อ จำนวน ๑๒๖ คน แต่ปรากฏว่า

๑. ลงชื่อเข้า ๓ คน
๒. ไม่ได้เข้าประชุม ๕ คน
๓. เป็นสมาชิกหลังวันประชุมใหญ่วิสามัญ จำนวน ๑๐ คน
๔. ไม่ปรากฏรายชื่อว่าเป็นสมาชิกพรรค จำนวน ๕๐ คน

จึงมีสมาชิกของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยเข้าร่วมประชุมนับเป็นองค์ประชุมได้เพียง ๕๔ คน

พิเคราะห์แล้ว ตามข้อบังคับพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๖๕ กำหนดว่า “การประชุมใหญ่วิสามัญหรือวิสามัญประกอบด้วยสมาชิกของพรรค ดังต่อไปนี้ (๑) กรรมการบริหารพรรค (๒) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น (๓) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น (๔) ผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ ๖๕ ในกรณีที่มีสาขาพรรค (๕) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค” และข้อ ๗๐ กำหนดว่า “ในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ ๖๕ มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม...ฯลฯ...” ดังนั้น เมื่อการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ มีสมาชิกมาประชุมเพียง ๕๔ คน นั้น องค์ประชุมจึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ ๗๐ ซึ่งจะต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน และพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยยอมรับว่ามีการจัดประชุมใหญ่วิสามัญครั้งดังกล่าวจริง และมีสมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ ๗๐ จริง จึงฟังได้ว่า พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ มีเหตุให้ต้องยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ส่วนที่พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ของพรรค ฯ นั้น ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ จึงให้ยกคำร้องในส่วนนี้

ด้วยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ